

بررسی جایگاه توجه به پرورش تفکر خلاق و انتقادی دانش آموزان ابتدایی

یعقوب مولائی قولنجی

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، ارومیه، ایران

yaghob.molaei1370@gmail.com

چکیده

بی تردید نظام آموزشی نقش اساسی در توسعه جامعه دارد. یکی از اهداف آموزش تربیت دانش آموزانی است که با استفاده از شیوه های مختلف تفکر به فعالیت علمی بپردازند. در سال ۱۹۹۴ سازمان بهداشت جهانی نقش تفکر در ایجاد زندگی سالم را مهم ارزیابی کرده است، خلاقیت و تفکر انتقادی را یکی از پنج مهارت زندگی اعلام کرده اند. روانشناسان مهارت های تفکر را شامل تفکر خلاق و انتقادی می دانند. به کمک تفکر خلاق ما فکر جدید را تولید و به کمک تفکر انتقادی، افکار را ارزیابی می کنیم. همچنین آنها معتقدند که همه انسان ها تفکر خلاق و انتقادی دارند، چون زمینه های آن در آفرینش انسان نهاده شده است. اما شاید به جرات بتوان گفت به دلایل گوناگون، در مدارس مورد بی توجهی قرار گرفته است. به عبارت دیگر محور اصلی فعالیت های آموزشی، آموزش اندیشه هاست نه آموختن اندیشیدن.

هدف از این پژوهش بررسی راه های پرورش خلاقیت و تفکر انتقادی در دانش آموزان دوره ابتدایی و شناسایی بهترین روش برای پرورش تفکر انتقادی و خلاقیت آن هاست.

نتایج نشان می دهد کارشناسان و صاحب نظران این حوزه بهترین روش پژوهش خلاقیت دانش آموزان را روش بارش فکری و بهترین روش برای پرورش تفکر انتقادی را حل مسئله به روش یادگیری مشارکتی می دانند.

واژگان کلیدی: خلاقیت، تفکر انتقادی، آموزش و پرورش، مقطع ابتدایی

۱- مقدمه

عصر حاضر عصری است که تحت عنوان عصر انفجار اطلاعات از آن نام برده می شود. در این دوره اطلاعات از طریق فناوری های پیشرفته اینترنت و شبکه های جهانی اطلاع رسانی در دسترس می باشد، بنابراین تنها داشتن اطلاعات نمی تواند مفید و کارساز باشد، بلکه تجزیه و تحلیل و نحوه کاربرد این اطلاعات حائز اهمیت می باشد. امروزه هدف اساسی تعلیم و تربیت باید تربیت انسان های متفکر و خلاق باشد و بخش لاینفک آموزش در هر مقطعی است [۱]. پژوهش گران مختلف ارتباط بین تفکر انتقادی و تفکر خلاق را برجسته کرده اند، برای مثال لومزدانی معتقد است حل خلاقانه مسئله به رشد مهارت های تفکر انتقادی کمک می کند، پل خلق یک فکر جدید را پیچیده تر از تجزیه و تحلیل یا ارزشیابی انتقادی می داند [۲] تفکر انتقادی تقریباً به معنای تفکر اندیشمندانه و منطقی است که روی تصمیم گیری برای انجام دادن چیزی یا باور آن متمرکز است [۳]. این تفکر به تقسیم بندی، تجزیه و تحلیل و کاربرد اطلاعات می پردازد و بر همین اساس به روند تولید علم شدت می بخشد، اساساً اطلاعات جزء اصلی این تفکر است و هرچه پایه ی اطلاعاتی فرد وسیع تر باشد ظرفیت تفکر انتقادی وی بالاتر است. خلاقیت یا آفرینندگی یکی از ویژگی های ممتاز تفکر آدمی و یکی از موضوعات جالب و بحث انگیز در حوزه های مختلف علمی به ویژه علوم تربیتی و روان شناسی است. این موضوع در هر دوره از تاریخ بعنوان قدرت اساسی ذهن بشر، هدف اصلی مدارس و مراکز آموزشی بوده است و در سال های اخیر هم در مراکز پژوهشی و هم در محافل تربیتی فراوان مورد بحث و بررسی بوده است و بی تردید پرورش خلاقیت یکی از مهمترین هدف های آموزش و پرورش به شمار می آید. [۴] و عالی ترین هدف آموزش و پرورش در تمام سطوح تحصیلی ایجاد توانایی - های تفکر خلاق در دانش آموزان و دانشجویان